

Asia: VN/4142/2020

Oikeusapu- ja edunvalvontavirasto - selvitys perustamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Kannatatteko Oikeusapu- ja edunvalvontaviraston perustamista ja nykyisistä oikeusapu- ja edunvalvontapiireistä luopumista?

Kannatamme. Suomen tuomariliitto ry on antanut aiemmasta oikeusapu- ja edunvalvontaviraston perustamista koskevasta selvityksestä 15.2.2019 lausunnon (VN/6624/2018), jossa viraston perustamista on kannatettu.

2. Miten arvioitte Oikeusapu- ja edunvalvontaviraston perustamisen ja piiriorganisaatiosta luopumisen vaikuttavan paikallisen, alueellisen tai valtakunnallisen sidosryhmäyhteistyön hoitamiseen?

Ei kantaa.

3. Tulevatko erityisesti julkista oikeusapua koskevat esteellisyyden periaatteet turvatuiksi ehdotetussa virastorakenteessa?

Kun nykyiseen oikeusavun toimipaikkaverkoston ei esitetä muutoksia ja kun keskushallinto ei voi puuttua toimistojen materiaalisten tehtävien hoitamiseen, esteellisyyden periaatteet vaikuttavat tulevan riittävällä tavalla turvatuiksi. Tuomariliitto pitää perusteltuna asianhallintajärjestelmien tarkistamista siten, että oikeusavun ja edunvalvonnan yhteisistä toimistotiloista aiheutuva esteellisyysriski pienenee.

4. Miten arvioitte viraston perustamisen vaikuttavan julkisen oikeusavun, yleisen edunvalvonnan sekä talous- ja velkaneuvonnan palveluiden saatavuuteen ja yhdenmukaisuuteen?

Voidaan arvioida, että viraston perustaminen parantaa palvelujen saatavuutta ja yhdenmukaisuutta, kun niiden hallinnointi keskitetään hävittämättä kuitenkaan nykyistä toimipaikkaverkostoa.

5. Pidätkö ehdotettua viraston keskushallinnon organisaatorakennetta perusteltuna?

Keskushallinnon organisaatorakenne vastaa pitkälti muiden viime vuosina oikeusministeriöltä pois siirtyneiden hallintokokonaisuuksien (mm. ulosotto- ja tuomioistuinlaitos) keskushallinnon organisaatorakennetta, eikä Tuomariliitolla ole tältä osin lausuttavaa.

6. Pidätkö perusteltuna viraston keskushallinnon tehtävien hoitamista monipaikkaisesti ja verkostomaisesti?

Suomen tuomariliitto ry on aiemmassa asiaa koskevassa lausunnossaan 15.2.2019 kiinnittänyt huomiota siihen, että palveluiden alueellisesta saatavuudesta on pidettävä huolta. Ehdotettu malli vaikuttaa tukevan palveluiden alueellista saatavuutta ja paikallistuntemuksen säilyttämistä.

7. Muut selvitystä koskevat huomionne ?

Tuomariliitto on aiemmassa asiaa koskevassa lausunnossaan 15.2.2019 katsonut, että toimiston omien asiakkaiden oikeusapupäätösten tekemistä ei tulisi keskittää. Nyt lausuntokierrokselle toimitetussa selvityksessä oikeusapupäätösten tekemistä ei esitetä nykyistä enempää keskitettäväksi, joten Tuomariliitolla ei ole tältä osin aihetta enempään kannanottoon.

Tuomariliitto katsoo tärkeäksi, että oikeusapupäätösten mahdollisen automatisoinnin jatkoselvityksessä otetaan huomioon tietoturvaan ja asiakkaiden neuvonnan tarpeeseen liittyvät näkökohdat sekä arvioidaan, mitä vaikutuksia automatisoidulla päätöksenteolla on muutoksenhaun kautta tuomioistuinlaitokseen.

LAUSUNNON VALMISTELU

Lausuntoasiaa on käsitelty Tuomariliiton oikeuspoliittisessa valiokunnassa kirjallisesti.

29.1.2021

Tuomariliiton puheenjohtaja,
käräjätuomari Antti Tapanila

Kirvesniemi Laura
Suomen tuomariliitto - Finlands domareförbund ry